

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 174/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ulkomailla asuvien suomalaisten eläkkeistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kimmo Kiljusen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 174/2024 vp:

Onko Ruotsin ja Suomen hallitusten välillä olemassa sopimus, johon perustuen Ruotsi maksaa Ruotsissa asuvien suomalaisten peruseläketurvan, jos Suomi lakkauttaa näiden henkilöiden kansaneläkkeiden maksamisen,

onko Suomella muiden valtioiden kanssa solmittuja sopimuksia, joihin perustuen sopijavaltiot maksaisivat maassaan asuvien toisen valtion kansalaisten eläkkeitä ja

onko ministerin mielestä kohtuullista, että hallituksen kansaneläkkeiden maksamisen äkillinen lopettamispäätös muuttaa kokonaan usein monia vuosia ulkomailla asuneiden suomalaisten eläkkeensaajien elämän ja toimeentulon?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus on sitoutunut julkisen talouden tasapainottamiseen ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseen, joiden toteutuminen edellyttää kestäväää taloutta. Tarvittavat lisäsopeutukset on tehty niin, että kokonaisuudessa on huomioitu myös sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Tällä hetkellä kansaneläkettä maksetaan ulkomaille noin 26 000 henkilölle, joista 18 000 henkilöä asuu Ruotsissa. Ulkomaille maksettava keskimääräinen kansaneläke vuonna 2023 oli 130 euroa kuukaudessa. Suuri osa näistä eläkkeensaajista saa myös työeläkettä asuinmaastaan tai Suomesta.

EU-maiden välillä liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaetuksista vastaavasta maasta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (jäljempänä EU-asetus 883/2004) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 987/2009 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä (jäljempänä EU-asetus 987/2009). Näiden asetusten tavoitteena on yhteensovittaa jäsenvaltioiden välillä liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaoikeudet. Sosiaaliturva-asetusten soveltamisalaan kuuluvien etuuksien myöntämisen ja maksamisen ehdoksi ei lähtökohtaisesti voi asettaa maassa asumista. Lisäksi asetusten perusteella etuuksia voi

viedä maasta toiseen eli eksportoida. Sosiaaliturva-asetusten mukaista vähimmäiseläkettä ei va-
kiintuneen käsityksen mukaan kuitenkaan tarvitse eksportoida.

Sosiaaliturva-asetusten mukaisen vähimmäiseläkkeen luonnehdinnasta on saatu uutta oikeuskäy-
täntöä, jonka myötä Ruotsi lopetti garantipension-eläkkeen maksamisen muihin EU-maihin v.
2023.

Sosiaaliturva-asetuksen mukaan henkilöt, jotka eivät ole ansiotyössä, kuuluvat asuinmaansa so-
siaaliturvan piiriin. Asuinmaan lainsäädäntö määrittää eläkkeensaajan oikeuden sosiaaliturva-
etuuksiin kyseisessä maassa. Se, onko asuinmaasta saatavissa jotain etuutta lakkaavan kansan-
eläkkeen tilalle, riippuu asuinmaan lainsäädännöstä. Yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta seu-
raa, ettei jäsenmaalla voi olla kansalaisuuteen perustuvaa sääntelyä sosiaaliturvasta. Näin ollen
muissa EU-maissa asuvilla Suomen kansalaisilla on asuinmaassaan oikeus sosiaaliturva-asetusten
soveltamisalassa oleviin sosiaaliturvaetuuksiin samoin edellytyksin kuin asuinmaan omilla kan-
salaisilla.

Helsingissä 21.5.2024

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen